

Sygn. akt V ACa 229/17, V ACz 283/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Karczyńska - Szumilas
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska SO del. Leszek Jantowski (spr.)
Protokolant:	stażysta Karolina Sowińska

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa A. C. (1), A. C. (2) i A. C. (3)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego we W.

z dnia 30 grudnia 2016 r. sygn. akt I C 208/16

oraz zażalenia powodów na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 5 (piątym) zaskarżonego wyroku

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 5 (piątym) w ten sposób, że podwyższa zasądzone w nim kwoty do kwot po 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych na rzecz każdego z powodów;

I. oddala apelację w całości;

II. zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 3.186 (trzy tysiące sto osiemdziesiąt sześć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 229/17

UZASADNIENIE

Powodowie A. C. (1), A. C. (3) i A. C. (2) wnieśli pozew przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W., w którym zażądali zasądzenia: A. C. (1) kwoty 84 000 zł, A. C. (2) i A. C. (3) kwot po 85 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 21 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództw.

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2016r. Sąd Okręgowy we W.:

1. zasądził od pozwanego (...) S.A. we W. na rzecz powódki A. C. (1) kwotę 84 000 zł (osiemdziesiąt cztery tysiące złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015 roku do dnia zapłaty;
2. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. C. (3) kwotę 85 000 zł (osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015 roku do dnia zapłaty;
3. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda A. C. (2) kwotę 85 000 zł (osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015 roku do dnia zapłaty;
4. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we W. kwotę 12 700 zł (dwanaście tysięcy siedemset złotych) tytułem nieopłaconych kosztów sądowych, od uiszczenia których zwolnieni zostali powodowie;
5. zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych:

A. C. (2) jako pasażer samochodu osobowego marki V. (...) uczestniczył (...) w wypadku komunikacyjnym, którego sprawcą była J. M. ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W jego wyniku doznał obrażeń ciała, które skutkowały jego zgonem na miejscu wypadku. Sprawczyni wypadku prawomocnym wyrokiem karnym została uznana za winną popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 i 2 kk i skazana na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat. Wobec sprawczyni Sąd orzekł zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 lat oraz grzywnę.

Zmarły miał(...) i był mężem A. C. (1) i ojcem dwóch synów (...) A. C. (2) i (...) A.. Małżonkowie C. byli młodym małżeństwem. A. C. (2) pracował (...). Pracował w systemie dwutygodniowym, tzn. dwa tygodnie pracował kolejne dwa miał wolne. Czas wolny od pracy spędzał w Polsce z rodziną. Małżonkowie C. mieszkali we W.. A. C. (1) zajmowała się domem i dziećmi. A. C. (1) i jej mąż byli kochającym się, szczęśliwym, dobrze funkcjonującym małżeństwem. Wspólnie opiekowali się synami, wspierali się nawzajem. Mieli wspólne plany i zainteresowania.

W dniu wypadku A. C. (1) była u swojej siostry (...). A. C. (1) z małym A. czekała w domu siostry na przyjazd męża. Tam też dotarła do niej wiadomość o wypadku. Śmierć męża, jego pogrzeb była dla A. C. (1) ciężkim przeżyciem. Nie mogła się z nią pogodzić. Nie była w stanie funkcjonować, nie dopuszczała do siebie myśli o tym co się stało. Pomagała jej w tamtym czasie rodzina. A. C. (1) nie była w stanie nic robić, nie pamiętała nawet, że powinna nakarmić dziecko. Jej dziećmi zajmowała się siostra, która przebywała u niej cały czas. Później siostrę zmieniła matka. Rodzice A. C. (1) w krótkim czasie po wypadku sprzedali dom i przeprowadzili się do W., aby być blisko. W pewnym momencie, kiedy stan A. C. (1) nie ulegał poprawie jej siostra zdecydowała, że się wyprowadza i że żona zmarłego powinna sama opiekować się dziećmi i sobie radzić. (...) A. C. (2) pojechał wtedy z ciotką, przebywał u niej dwa tygodnie. Nie chciał wracać do domu. W tym czasie A. C. (1) zgłosiła się po pomoc do psychologa. Początkowo chodziła do niego raz w tygodni, później częstotliwość tych wizyt się zmniejszała. Aktualnie korzysta z wizyt u psychologa raz w roku. Rok po śmierci męża A. C. (1) zdecydowała o budowie domu. W domu tym zamieszkała z dziećmi i rodzicami, którzy mają odrębne wejście. Po śmierci męża A. C. (1) nie ułożyła sobie życia z innym mężczyzną. Jest sama z dziećmi. Stara się „zastąpić im ojca”. A. C. (1) obecnie ma(...). W domu ma pamiątki po mężu, wspomina go, kultywuje jego pamięć.

A. C. (2) (...) i A. C. (3) (...) wychowali się bez ojca. A. C. (2) obecnie jest (...). Pamięta, że kiedy przekazano mu informację o wypadku był zły na cały świat. Zadawał sobie pytanie, dlaczego jemu się to przytrafiło. Dzieciom brakuje ojca, najbardziej kiedy były jakieś konkursy z udziałem ojców, kiedy był Dzień Ojca. Dla A. C. (3) męskim wzorcem jest dziadek

Powodowie żądanie zapłaty zadośćuczynienia w kwocie po 150 000 zł dla każdego z nich zgłosili w piśmie z dnia 11 sierpnia 2015 roku. Pozwany decyzją z dnia 20 sierpnia 2015 roku przyznał zadośćuczynienie na rzecz A. C. (1) w kwocie 16 000 zł, A. C. (2) w kwocie 15 000 zł i A. C. (3) w kwocie 15 000 zł.

Sąd Okręgowy powyższych ustaleń dokonał na podstawie zeznań powodów A. C. (1), A. C. (2), oraz zeznań świadków B. F., E. K. i E. O. oraz przedstawionych przez powodów dokumentów. Podkreślił przy tym, że stan faktyczny był w istocie bezsporny. Pozwany nie kwestionował zasady swojej odpowiedzialności. Wskazywał jedynie, że wypłacił już odpowiednie kwoty zadośćuczynienia i tym samym skompensował krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Dalej Sąd Okręgowy wyjaśnił, że kwestia dochodzenia zadośćuczynienia w oparciu o regulację art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. była przedmiotem rozważań w orzecznictwie wedle którego najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

W ocenie Sądu I instancji okoliczności sprawy pozwalały na uznanie, że wskutek zdarzenia(...) powodowie doznali krzywdy uzasadniającej przyznanie im stosownych zadośćuczynień. Prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c. Rodzina i wzajemne więzi rodzinne są bowiem źródłem szczęścia, wpływają na poczucie bezpieczeństwa osób bliskich poprzez wzajemne wspieranie się w różnych sytuacjach życiowych. W realiach niniejszej sprawy, nie sposób nie zauważyć, że zmarły był dla powodów osobą najważniejszą. Wskutek jego śmierci powodowie doznali naruszenia dobrostanu emocjonalnego i żadną miarą nie może tego deprecjonować jedynie bardzo długi upływ czasu pomiędzy zgłoszeniem roszczenia a zdarzeniem wywołującym krzywdę. Powodowie nie byli w żaden sposób przygotowani na nagłą śmierć A. C. (2), nie mogli się jej spodziewać.

Odnosząc się do kryteriów przyznawania zadośćuczynienia Sąd Okręgowy wskazał, że zadośćuczynienie winno mieć charakter kompensacyjny oraz przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, nie może mieć charakteru stricte i wyłącznie symbolicznego; winno się brać pod uwagę stopień nasilenia cierpienia psychicznego, ich długotrwałość, a także wiek poszkodowanego oraz rodzaj więzi jaka łączyła daną osobę z osobą zmarłą.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie należy także uwzględnić dramatyzm doznań związanych z wiadomością o wypadku i o śmierci męża i ojca, cierpienie powodów, oraz intensywność więzi łączącej ich ze zmarłym.

W konsekwencji w ocenie Sądu należyne zadośćuczynienie w sytuacji powodów winno być wysokie, a nie symboliczne, bo ich cierpienie było i jest ogromne. Kwota powinna odzwierciedlać zakres tragedii, która dotknęła powodów. Skutki tragedii cały czas trwają. Wypłacona przez pozwanego kwota zadośćuczynienia w wysokościach 16 000 zł (dla A. C. (1)) i 15 000 zł (dla każdego z synów zmarłego) jest zbyt niska (symboliczna). Należy mieć na uwadze, że powodowie nie otrzymają od męża i ojca pomocy i wsparcia ani teraz ani w przyszłości, skutki są nieodwracalne. W ocenie Sądu dla określenia odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia istotne znaczenie ma również to, że poszkodowany w chwili śmierci miał zaledwie(...). Zginął w wypadku, za który odpowiedzialność ponosi pozwany. Jego żona utraciła najbliższą, kochaną osobę, z którą właściwie dopiero zaczynała wspólne życie i wiązała plany. Jego synowie wychowali się bez ojca. Młodszy z synów – A. (w chwili śmierci ojca (...)) nie poznał go nawet i nie miał żadnej możliwości nawet zapamiętania wspólnych chwil spędzonych z nim. Śmierć jest procesem naturalnym, nieuchronnym a żałoba jest wpisana w życie każdego człowieka, jednak tragiczna śmierć osoby młodej (...)- męża, ojca (...) dzieci, powodująca osamotnienie jego żony i dzieci wymaga odpowiedniej rekompensaty. Strata ta stanowiła niezwykle tragiczne i traumatyczne wydarzenie w życiu powodów, a szczególnie A. C. (1) i jej starszego syna. Każdy z powodów w inny sposób doświadczył tej

traumy i doświadcza jej nadal. A. C. (3) nie poznał ojca. Obecności ojca nie była i nie jest w stanie zastąpić obecność innych osób (matki, dziadków, cici), chociaż osoby te niewątpliwie robiły wszystko co mogły, aby dzieci jak najmniej ucierpiały w sytuacji w jakiej się znalazły. Dzieci zmarłego nie miały właściwie możliwość poznać swojego ojca. Straciły go bowiem w pierwszych latach swojego życia. Na podstawie zasad doświadczenia życiowego można przyjąć z dużą dozą prawdopodobieństwa, iż powodowie (dzieci zmarłego) doznały straty w sferze wychowawczej, w porównaniu z sytuacją, gdyby śmierć osoby bliskiej (ojca) nie nastąpiła. Mogliby liczyć na jego opiekę, obecność, pomoc i wsparcie w każdej sytuacji. Ogrom straty jest ewidentny w porównaniu do innych, którzy wychowali się mając oboje rodziców.

Wskazując na powyższe okoliczności Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż odpowiednią sumą zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę związaną ze śmiercią męża powódki i ojca powodów jest wskazana przez każdego z nich kwota 100 000 zł

Kwoty tę Sąd pomniejszył o wypłacone już przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego kwoty 16 000 zł A. C. (1) i po 15 000 zł A. C. (2) i A. C. (3) i zasądził zgodnie z żądaniami pozwów z tytułu zadośćuczynienia kwotę 84 000 zł dla A. C. (1) i po 85 000 zł dla A. C. (2) i A. C. (3).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Za uzasadnione uznał żądanie zasądzenia odsetek od dochodzonych przez powodów kwot od 14 września 2015 roku. Powodowie zgłosili szkodę pismem z dnia 11 sierpnia 2015 roku. Powodowie i pozwany nie byli w stanie podać, w jakiej dacie pismo to wpłynęło do pozwanego. Przyjmując, iż nastąpiło to po trzech dniach od jego sporządzenia i wysłania, tj. 14 sierpnia 2015 roku pozwany pozostaje w opóźnieniu z zapłatą żądanych przez powodów kwot od dnia 14 września 2015 roku (po upływie 30 dni). W pozostałej części roszczenie o zasądzenie odsetek za opóźnienie było nieuzasadnione i jako takie podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., oraz na podstawie § 2 ust. 2, § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.) i art. 113 ust. 1 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. z dnia 21 kwietnia 2016 r., Dz.U z 2016r. poz.623).

Powodowie nie opłacili opłat sądowych od pozwu - zostali od nich zwolnieni, stąd też Sąd mając na uwadze wynik sprawy nakazał pobranie ich od pozwanego. Powodowie ponieśli koszty wynagrodzenia pełnomocnika wraz z opłat skarbową od pełnomocnictwa, przy czym byli oni reprezentowani przez jednego pełnomocnika, dlatego Sąd uznał za właściwy zwrot poniesionych kosztów wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 1/2 opłaty ustalonej zgodnie z powołanym wyżej rozporządzeniem, tj. 3 600 zł. Sąd orzekając w tym zakresie miał na uwadze niezbędny nakład pracy pełnomocnika, wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, tryb i czas prowadzenia sprawy.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w części: w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punktach 1 – w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki A. C. (1) kwoty ponad 54.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015r. do dnia zapłaty; w punkcie 2 - w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda A. C. (3) kwoty ponad 55.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015r. do dnia zapłaty; w punkcie 3 - w zakresie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda A. C. (2) kwoty ponad 55.000,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2015r. do dnia zapłaty.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego art.446§4 k.c. , art. 481§1 k.c i art. 817 k.c. poprzez przyjęcie, że zasądzone na rzecz powodów kwoty, odpowiednio: 84.000,zł dla powódki i po 85.000,-zł dla każdego z powodów są kwotami odpowiednimi tytułem zadośćuczynienia w rozumieniu art. 446§4 k.c. oraz przez przyjęcie, że pozwany pozostawała w opóźnieniu wobec powodów z zapłatą w/w kwot od dnia 14 września 2015r. do dnia zapłaty, w sytuacji gdy zasądzone na rzecz powodów zadośćuczynienie odpowiada warunkom i kryteriom z daty wyrokowania.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł:

1. o zmianę zaskarżonego wyroku w :

- punkcie 1 (pierwszym) poprzez obniżenie zasądzonego na rzecz powódki A. C. (1) zadośćuczynienia do kwoty 54000,- zł i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie,
- w punkcie 2 (drugim) oraz w punkcie 3 (trzecim) poprzez obniżenie zasądzonego na rzecz powodów A. C. (3) i A. C. (2) zadośćuczynienia do kwoty po 55000,- zł i oddalenie powództw w pozostałym zakresie,

a także o zmianę daty początkowej płatności ustawowych odsetek od zasądzonych na rzecz powodów kwot i ustalenia tej daty na dzień wyrokowania, to jest 30 grudnia 2016r., a w pozostałym zakresie o oddalenie powództwa.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego (k.120-125).

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Apelacja nie była uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne, co czyni zbędnym ich ponowne przytaczanie. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2014r. I CSK 628/13 LEX nr 1554252). Podobnie Sąd Apelacyjny podziela dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, oraz ocenę prawną prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

Przechodząc do zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego należy podkreślić, że prawidłowo Sąd pierwszej instancji przyjął, iż w przypadku, gdy śmierć osoby bliskiej miała miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r., a więc przed nowelizacją kodeksu cywilnego, wprowadzającą art. 446 § 4 k.c. do porządku prawnego, Sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 k.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11 OSNC 2012/1/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2014 r. V CSK 320/13 LEX nr 1463645). Śmierć osoby najbliższej powoduje bowiem naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym w postaci więzi rodzinnej, co rodzi po stronie tej osoby prawo do ochrony na podstawie art. 448 k.c. polegające na możliwości bezpośredniego dochodzenia naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego. Stanowisko to w istocie nie zostało podważone we wniesionym środku zaskarżenia. Samo zaś istnienie więzi rodzinnych i naruszenie tego dobra osobistego poprzez ich zerwanie na skutek śmierci osoby bliskiej jest natomiast elementem stanu faktycznego, który może być wykazany za pomocą środków dowodowych w postaci zeznań świadków lub stron.

Tak właśnie było w niniejszej sprawie. Na podstawie spójnych i wzajemnie się uzupełniających zeznań świadków B. F. (matki powódki), E. K. (siostry powódki), E. O. (przyjaciela męża powódki), oraz zeznań samych powodów, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż ta więź istniała i została nagle zerwana w następstwie tragicznej śmierci męża i ojca powodów. Sąd Apelacyjny podziela poczynione przez Sąd Okręgowy w tym zakresie rozważania i przyjmuje je za własne. Ze wskazanych powyżej dowodów wyłania się jasny i przekonujący obraz dbającego o rodzinę ojca i męża, którego śmierć zaburzyła prawidłowo funkcjonującą rodzinę i więź małżonków oraz ojca z synami. Skarżący nie podważył prawidłowości oceny Sądu I instancji w zakresie krzywdy doznanej w następstwie nagłej i tragicznej śmierci A. C. (2). Wskazać należy, że do kategorii krzywdy kompensowanej zadośćuczynieniem pieniężnym na podstawie art. 446 § 4 k.c. zalicza się w szczególności takie uszczerbki niemajątkowe wywołane śmiercią osoby najbliższej, jak: wstrząs psychiczny, cierpienia psychiczne, spadek sił życiowych, przyspieszenie rozwoju choroby, uczucie smutku, tęsknoty, żalu, poczucie osamotnienia, utrata wsparcia, rady, towarzystwa, niemożność odnalezienia się w nowej sytuacji, zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, pozbawienie osobistych starań rodziców o utrzymanie i wychowanie dziecka, poczucie sieroctwa, niższej wartości wobec rówieśników, zachwianie poczucia bezpieczeństwa, pogorszenie ogólnej sytuacji życiowej dziecka. Doniosłym prawnie są przede wszystkim takie okoliczności, jak stopień bliskości osoby uprawnionej względem zmarłego, wiek uprawnionego, intensywność więzi między nim a zmarłym, skala bólu i cierpienia przeżywanego przez uprawnionego, stopień negatywnego wpływu śmierci osoby najbliższej na

życie uprawnionego. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015r. III CSK 173/14, Legalis 1263224, także wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 czerwca 2017 r. I CSK 595/16, Legalis 1629970)

Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy, w której chodzi o śmierć męża oraz ojca (...) oraz niespełna(...), bez wątpienia wysoki stopień bliskości między zmarłym a powodami oraz niski wiek powodów A. i A. C. (3) w chwili śmierci ojca powinny być uznawane za czynniki zwiększające rozmiar krzywdy. Sąd Okręgowy trafnie dostrzegł wynikające stąd konsekwencje w postaci nieodwracalności utraty męża oraz jednego z rodziców, utraty możliwości kultywowania wspomnień choćby ze wspólnych zabaw z ojcem, wynikającego stąd zachwiania poczucia bezpieczeństwa – gdyż powodowie A. i A. nie mogą liczyć na wsparcie ojca w podejmowaniu ważnych życiowo decyzji.

Krzywdą powodów wynikająca z utraty ojca - jednej z dwóch najbliższych i najważniejszych dla dziecka osób, których nikt nie może zastąpić, jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa i będzie trwać przez całe jego życie. O rozmiarze krzywdy małego dziecka doznanej wskutek śmierci ojca decyduje bowiem w tym przypadku pozbawienie udziału ojca w życiu dziecka, jego rozwoju, dorastaniu, dojrzewaniu. (por. także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2015r. III CSK 173/14, Legalis 1263224). Zważyć bowiem należy, że więzi w relacjach małoletnie dzieci - rodzice są wyjątkowo ścisłe. Rodzic co do zasady nie może być zastąpiony przez inną osobę w roli społecznej, jaką ma do wypełnienia wobec małoletniego dziecka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2015r. V CSK 493/14, Legalis 1281628). W odniesieniu z kolei do powódki, słusznie zauważył Sąd Okręgowy, że powódka utraciła najbliższą osobę, z którą właściwie dopiero zaczynała wspólne życie – A. C. (2) w chwili wypadku miał (...), powódka –(...).

Podkreślenia przy tym wymaga, że zgodnie z utrwalonym w tej mierze orzecnictwem zarzut zawyżenia lub zaniżenia wysokości zasądzonego zadośćuczynienia może być uwzględniony tylko w razie wykazania oczywistego naruszenia kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia przez Sąd, tym bardziej, że w pojęciu „odpowiednia suma zadośćuczynienia”, o którym mowa jest w art. 448 kc zawarte jest uprawnienie swobodnej oceny Sądu, wynikające z niemożności ze swej istoty precyzyjnego oszacowania wartości doznanej krzywdy, stanowiącej naruszenie dóbr osobistych poszkodowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2006 r., IV CK 384/05, LEX nr 179739, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2002 r., I CKN 837/00, LEX nr 56891). Zarzut zawyżenia kwoty zadośćuczynienia nie może zatem wkraczać w sferę swobodnego uznania sędziowskiego. Stąd korygowanie przez Sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia z 18 listopada 2004 r., I CK 219/04, opubl. w LEX nr 146356, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2015 r. I CSK 434/14 LEX nr 1712803).

Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje. Wysokość należnego powodom zadośćuczynienia określona przez Sąd Okręgowy na kwotę 100.000 zł w odniesieniu do każdego z powodów znajduje uzasadnienie w realiach przedmiotowej sprawy. Sąd Apelacyjny podziela w tym zakresie rozważania Sądu Okręgowego odnoszące się do kryteriów przyjętych przy ocenie wysokości zadośćuczynienia. Nie sposób w szczególności podzielić zarzutów skarżącego odwołujących się do tego, że zasądzone kwoty są zawyżone ze względu na to, iż „powodowie po śmierci A. C. (2) nie pozostali osamotnieni i pozbawieni wsparcia”, „otrzymali i nadal otrzymują wsparcie najbliższej rodziny”, „realizują w sposób niezakłócony swoje plany i spełniają się w życiowych rolach, stosownie do wieku i obranej drogi”. Okoliczności te nie mogą bowiem rzutować na zmniejszenie wysokości ustalonego zadośćuczynienia, w świetle prawidłowo określonego rozmiaru krzywdy powodów. W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalona kwota zadośćuczynienia jest odpowiednia do ich krzywdy, mając na uwadze stopień negatywnych doznań psychicznych spowodowanych śmiercią męża i ojca, rolę, jaką pełnił w rodzinie zmarły A. C. (2), utratę szansy na wspólne rodzinne życie z mężem dla powódki i bezpowrotną utratę dla synów możliwości zbudowania więzi z ojcem, wspólnych wspomnień i wspólnie spędzonego czasu, udziału w dorastaniu i dojrzewaniu.

W konsekwencji, w ocenie Sądu Apelacyjnego powołane w apelacji argumenty kwestionujące wysokość zasądzonego zadośćuczynienia były chybione, a tym samym nie był także trafny zarzut naruszenia art. 446§ 4 k.c. mający polegać na zawyżeniu zasądzonego zadośćuczynienia.

Co do zarzutu dotyczącego wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni akceptuje wyrażony w orzecznictwie pogląd (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011 r. V CSK 38/11 LEX nr 1129170, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r. II CSK 434/09 LEX nr 602683), zgodnie z którym wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie należy wiązać z wezwaniem do zapłaty (art. 455 k.c., por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2015r. I CSK 169/14, LEX nr 1745784). Tym samym odsetki od zadośćuczynienia nalicza się od dnia wymagalności, to jest wezwania do zapłaty, przy czym w realiach niniejszej sprawy z uwagi na podmiot pozwany należy uwzględnić treść regulacji art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. (Dz.U z 2013r. poz. 392 z późn. zm., por. także Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 lutego 2014 r. I ACa 755/13 LEX nr 1451606).

W rezultacie trafnie Sąd Okręgowy zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie (art. 481§1 i 2 k.c.) zgodnie z żądaniem pozwu, to jest od dnia następnego po upływie terminu do spełnienia świadczenia będącego następstwem wezwania do zapłaty.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz art.385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie wyrażonej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynika postępowania. Skoro apelacje zostały oddalone, Sąd na rzecz każdego z powodów zasądził zwrot kosztów zastępstwa procesowego według stawek minimalnych. Ich wysokość ustalona została na podstawie § 2 pkt. 5 w zw. z §10 ust.1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U z 2015r. poz.1800). Przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia 30.000,-zł w stosunku do każdego z powodów stawka ta wynosiła po 2.700,-zł. Po stronie powodów występowało bowiem współuczestnictwo formalne (art. 72§1 pkt.2 k.p.c.), zaś w razie współuczestnictwa formalnego do niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez współuczestników reprezentowanych przez jednego pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym zalicza się jego wynagrodzenie ustalone odrębnie w stosunku do każdego współuczestnika. Sąd orzekając o kosztach procesu i ustalając koszt wynagrodzenia pełnomocnika procesowego strony będącego adwokatem lub radcą prawnym (art. 109 § 2 zd. drugie k.p.c.) nie może bowiem ustalić tego kosztu poniżej wysokości stawki minimalnej, która dla danej sprawy określona jest we właściwych przepisach wykonawczych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2017r. II CZ 107/17 Legalis numer 1713889). Do tego dochodziły koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym, których wysokość ustalona została na podstawie § 2 pkt. 3 w zw. z §10 ust.2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (po 450,-zł), oraz zwrot opłaty sądowej od zażalenia (po 36,-zł x 3 łącznie 108,-zł).